

Bøndergods; det er en Ret, som de altid have havt, og som de endnu have den Dag idag; de ville ikke faae en eneste Skilling mere eller mindre for Bøndergodset, hvad enten denne Lov udkommer eller ikke; men her er Taler om at give dem Ret til at sælge, uden derved at tabe den Skattelettelse for Hovedgaardstaxten, som netop er begrundet paa, at Bøndergodset forbliver at være complet. Dersom vi forverle disse to Ting med hinanden, saa komme vi til aldeles forkeerte Resultater; og jeg troer dog, at det er dette, som ligger til Grund for mange af de Herrer's Ansuelser, at de troe, at Godseierne faae herved en Ret til at sælge og en Ret til at tage mere for Bøndergodset end for. Men ingen af Delene er Tilfældet. De Hovedgaardseiere, som have solgt deres Bøndergods, de have gjort det i Kraft af kongelige Bevillinger, og disse Bevillinger skulle vi respectere; det kan være, at Regjeringen har gjort Uret i at give disse Bevillinger, ville Nogle sige; Andre ville sige, nei, Regjeringen har gjort Uret i at standse med at give dem; men begge disse Ting tilhøre Fortiden, det kan ikke nytte, at vi ville kritisere, hvad der er skeet for et halvt Aarhundrede eller længere siden. Og det tillader jeg mig dog at troe, at, i hvor mange forskjellige Maader man end kunde udfinde, til at udjeyne denne Hartkornsforfjellighed, saa kunde man aldrig, uden at begaae den blodigste Uret, komme til at sige til Besidderne af de nu ucomplete Gaarde: I skulle undtagelsesviis miste Skattelettelsen enten for et mindre Bederlag eller uden Bederlag: thi I have havt ved Salg af Bøndergodset en Fordeel, som de Andre først nu erhverve ved denne Lov. — Rigsdagsmanden for Holbek Amts 3die District (Gleerny) har sagt, at Staten kunde give de complete Gaarde Ret til at sælge uden at tabe Lettelsen, og at

det kunde den gjøre, uden at fornærme det andre privilegerede Hartkorn. Ja, det er ganske vist, og det er en Gjenstand, som oftere har været paa Bane; men Staten har ikke villet gjøre det, og det kan ikke nytte, at vi undersøge, om den deri har gjort vel eller ikke. Han har ogsaa sagt, at det ucomplete privilegerede Hartkorn lider intet Tab ved at Staten giver dem alle ligemeget; nei, det gjør det heller ikke, dersom Staten, vel at mærke, vil give dem saa meget, som efter det Forslag, der nu foreligger, og som ved den Behandling har faaet Pluralitet for sig. Dersom Staten for alt privilegeret Hartkorn vil give Erstatning ved at multiplicere med 20, saa lide de intet Tab; men, dersom det Undringsforslag, der er stillet, gaaer igjennem, saa lide de Tab af $\frac{1}{16}$. Han har ogsaa sagt, at den særegne Fordeel, som de privilegerede Hovedgaarde vinde ved at faae fri Raadighed til at sælge Bøndergodset, uden derved at tabe Hovedgaardstaxtens Frihed, at den beroer paa saa mange Tilfældigheder, og at den skulde være forfjellig, eftersom Gaarden havde et større eller mindre Tilliggende af Bøndergods, og han har derfor meent, at man igjennem dette System retfærdigt maatte danne en Scala efter Bøndergodsets Størrelse. Men dette anseer jeg nu for aldeles ubegrundet. Det Bøndergods, som hører til en Hovedgaard, over 200 Ldr. Hartkorn, det kan Godseieren sælge, hvad Dag han vil; derypaa begrunder sig hans Skattebeneficium for Hovedgaarden ikke; det er kun paa den skarpe Grændse af det, hvad Loven kalder complet Gods, at Forfjellen indtræder, og, saasnart der gaaes en eneste Lønde under complet Gods, saa existerer Skatteprivilegiet ikke mere; derfor er Forfjellen skarp og derfor er den velbegrundet, og den kan ikke holde sig til noget andet Punkt.